

۱۴۱۵۳۴۸

۱۳۹۵/۵/۱۱

هوالمعلم

خانواده و زوج درمانی در اعتیاد

دکتر حروید لوبین

ترجمه:

دکتر عباس رحمتی

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر بروجرد

سید امید حسینی

کارشناس ارشد مشاوره خانواده

ویراستار: زهرا اسدی

سرشناسه: لوین، جروم دیوید، ۱۹۳۷ - م.
Levin, Jerome D. (Jerome David)

عنوان و نام پدیدآور: خانواده و زوج درمانی در اعتیاد/ جروم دیوید لوین؛ ترجمه عباس رحمتی، سیدامید حسینی.

مشخصات نشر: تهران: دانژه، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۳۳۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۰۰۷-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Couple and family therapy of addiction, c1۹۹۸.

موضوع: سوء مصرف مواد -- درمان

موضوع: روان درمانی خانواده

موضوع: زناشویی -- روان درمانی

شناسه افزوده: رحمتی، عباس، ۱۳۴۴ - مترجم

شناسه افزوده: حسینی، امید، ۱۳۶۵ - مترجم

ردم بندی کنگره: RC۵۶۴/۹خ۲ ۱۳۹۴

ردم بندی دیویی: ۶۱۶/۸۶۰۶۵۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۱۸۹۵۰

عنوان: خانواده و زوج درمانی در اعتیاد
نویسنده: دکتر جروم دیوید لوین
ترجمه: دکتر عباس رحمتی، سیدامید حسینی
ویراستار: زهره اسدی
صفحه آرا: فرزانه هاسملو
مدیر تولید: داریوش سلارمند
ناشر: دانژه
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شریف-چاووش
شمارگان: ۱۰۰ نسخه / قطع: وزیری
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۰۰۷-۶

این اثر مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا بخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیر اتابک) - کوچه اسلامی - شماره ۲/۴
کد پستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۱۱ صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۴۱۴۶ تلفن: ۸۸۸۱۲۰۸۳-۸۸۸۴۶۱۴۸ تلفکس: ۸۸۸۴۲۵۴۳
تلفن دفتر پخش: ۶۶۴۷۶۳۷۵ - ۶۶۹۵۷۴۶۱ فکس: ۶۶۴۷۶۳۸۹

فهرست

پیشگفتار..... ۷

بخش اول

فصل ۱- اندیشه‌هایی درباره‌ی بیماری‌های خانواده..... ۱۳

گرگوری بیتسون: خود فرمانه شناسی..... ۱۸

لوودویگ فون بیتالانفی: نظریه عمومی سیستم‌ها..... ۲۷

تعادل..... ۳۲

آلفرد نورث وایتهد: فلسفه پویایی و خانواده..... ۳۴

فصل ۲- رویکردهای اصل در خانواده‌درمانی..... ۳۹

خانواده به عنوان یک سیستم..... ۴۰

خانواده‌درمانی راهبردی..... ۵۲

مکتب خانواده‌درمانی سیستمی سیلان..... ۶۱

خانواده‌درمانی سازه‌نگر..... ۶۳

خانواده‌درمانی تجربه‌نگر..... ۷۱

خانواده‌درمانی نظام‌های چندنسلی..... ۸۴

انتقاداتی درباره‌ی درمان‌های راهبردی، سازه‌نگر و چندنسلی..... ۱۰۱

خانواده‌درمانی رفتارگرا..... ۱۰۲

خانواده‌درمانی روان‌پویا..... ۱۰۴

خانواده‌درمانی روابط شیء..... ۱۱۰

خانواده‌درمانی خود-روان‌شناختی..... ۱۲۹

فصل ۳- خانواده‌ی معتاد: خانواده‌درمانی‌های اعتیادمحور..... ۱۳۹

شواهدی دال بر وجود عامل ژنتیک در الکلیسم..... ۱۴۰

فرزندان افراد الکلی (COAs)..... ۱۵۳

نظریه‌های روان‌پویایی درباره‌ی سبب‌شناسی اعتیاد..... ۱۵۸

رویکردهای روان‌شناسی ایگو و روان‌شناسی خود در درمان اعتیاد..... ۱۶۳

خشم حاصل از اعتیاد..... ۱۶۸

کارل یونگ: اعتیاد و معنویت..... ۱۶۹

خانواده‌ی معتاد..... ۱۷۰

۱۷۵	جان برادشا: درمان رفتار شرم-محور
۱۷۷	خانواده درمانی های اعتیاد-محور
۱۸۷	مداخلات
۱۹۰	نتیجه گیری

بخش دوم

۱۹۳	تجربه بالینی
-----	--------------

۱۹۵	فصل ۴- کاربرد مکاتب ذکر شده در قالب درمان - خانواده بیکر
۱۹۶	جلسه مشاوره
۲۰۹	راهبردی - از نظر طی
۲۱۷	سازمانگر
۲۲۳	سیستمی بین نسلی
۲۳۱	تجربه نگر
۲۳۴	رفتارگرا
۲۳۸	روان پویایی
۲۴۸	رویکرد سوء مصرف مواد

۲۵۵	فصل ۵- زوجین
۲۵۷	آدم تمام آشغال
۲۶۴	بیمار انگاری مردانگی
۲۷۰	شیلا و تد: بازی های کنترل
۲۷۵	جیسون و کیتی: چه کسی معتاد است؟
۲۸۱	مثل یک لیوان آب خوردن

۲۸۷	فصل ۶- خانواده ها
۲۸۸	یک خانواده پلیس
۲۹۸	یک پیغام عجیب
۳۰۷	مداخلات
۳۱۳	جمع بندی
۳۱۵	منابع

مقدمه‌ی مترجمین

خوانندگانی گرامی

کتاب حاضر نوشته‌ی دکتر جروم دیوید لوین، روان‌شناس و مشاور خانواده اهل کشور آمریکا است که در زمینه‌ی اعتیاد تخصص دارد و سال‌ها است که در این حوزه مشغول به پژوهش و آموزش است. تخصص نویسنده حوزه‌ی خانواده است و تجربیات سال‌ها کار در محیط‌های آشفته و بالینی در غنای اثر حاضر نقش بسزایی دارد. زبان نویسنده در بخش نظری کتاب سنگین و تخصصی و در بخش بررسی خانواده بیکر^۱ نزدیک به زبان روزمره و گاهی بسیار خالص است. همانطور که در مقدمه‌ی مؤلف نیز آمده است، کتاب از دو بخش بسیار متفاوت^۲ پیوسته تشکیل شده است. علاقه‌مندان به حوزه‌ی تخصصی اعتیاد و نظریه‌های خودفرمانه‌شناسی، نظریه‌ی عمومی سیستم‌ها، رویکردهای عمده‌ی خانواده درمانی و... می‌توانند بخش اول کتاب استفاده‌ی بسیار ببرند و بخش دوم کتاب، که کاربردی‌تر و مربوط به خانواده‌ی دارای فرد معتاد است برای مشاوران، روان‌شناسان و دانشجویان^۳ در زمینه‌ی خانواده و اعتیاد مشغول به کار و پژوهش هستند خالی از لطف نخواهد بود.

بدون شک هیچ ترجمه‌ای خالی از ایراد و بی‌نقص نیست و این کتاب نیز از این حیث مستثنی نخواهد بود. چنانچه حین خواندن کتاب نکاتی به ذهن پراکنده آمد که به بهتر شدن ترجمه در چاپ‌های بعدی کمک کند، خوشحال خواهیم شد تا از نظرات ارزشمند شما بهره‌مند شویم: aomidkabr@yahoo.com

دکتر عباس رحمتی - سید امید حسینی

اردیبهشت ۹۵

پیشگفتار

هنگامی که به یک دوست روان‌كاو گفتم كه قصد دارم كتابی درباره‌ی درمان خانواده و زوجین معتاد بنویسم، گفتم، "چرا می‌خواهی این كارو بكنی؟ اوضاع همیشه به این منوال می‌باشد كه شوهر عروس و بداخلاق است و زنش يك آدم چاق ۲۲۰ کیلویی". من تجربه زیادی در زمینه جلسات زوج درمانی دارم و اغلب در این جلسات شوهر معتاد به الكل یا مواد مخدر سابق و اخس گین می‌نشیند در حالی كه زنش مانند اژدها در حال سرزنش كردن است. به این فكر می‌كردم كه مشكلات عقیدتی و تقابلی دوستم مرا از نوشتن منصرف خواهد كرد، هر چه در مورد مصرف كنندگان مواد، پدیدارشناسی اش دقیق بود. در صورتی كه زن و شوهر هر دو مخدر باشند، بچه‌هایشان آسیب می‌بینند؛ اگر زن الكلی باشد، شوهر خانه را ترك می‌كند و باز هم در این مورد بچه‌ها آسیب می‌بینند و مثال‌هایی از این قبیل در كار با سوء مصرف كنندگان مواد همواره وجود دارد. درمان می‌تواند در هر سطحی باشد؛ مولكولی (مثال: نالتروكسان^۱)، یک خشی كننده مخدر، برای جلوگیری از نشنگی)، شخصی (مثال: درمان روان‌پویای فردی)، سیستمی (مثال: زوج‌درمانی راهبردی)، یا اجتماعی (مثال مبارزه با سوءاد خدر). نمی‌خواهم بگویم كه این روش‌ها برابر یا به يك اندازه مؤثرند؛ بلکه منظور این است كه صرفاً وجود دارند. من كه خود يك تك فرزند بی فرزند هستم و عموماً ر مشاوه خانواده لذتی نمی‌بردم و به نظرم ادبیات رشته‌ی ناقصی بود، با به خاطر آوردن واكنش دوستم و بی‌تفاوتی او، سوء تفاهم‌ها و ترس از اعتیاد و معتادان - كه نه تنها در میان عامه مردم، بلکه در میان متخصصان درمانی رواج دارد - و عدم تمایل به درمان سیستمی در میان روان‌كاوان، تصمیم گرفتم این كتاب را به نگارش درآورم. نوشتن این اثر يك ماجراجویی است كه برای من بسیار آموزنده بوده و با همین امید آن را با خوانندگان به اشتراك گذاشتم.

این کتاب برای متخصصان سلامت روان، خانواده، زوج و گروه درمانی و نیز دانشجویان نگاشته شده است (آن دسته از بینش‌های موجود در خانواده‌درمانی که در درمان انفرادی نیز بسیار سودمند هستند). کتابی که دانش درباره‌ی اعتیاد و جنبه‌های روان‌شناختی، روان‌پویایی، بیولوژیکی، دارو شناختی و سیستمی تشکیل دهنده‌ی آن را که در کار با معتادان لازم است، فراهم می‌کند. این کتاب با فراهم ساختن یک بن‌مایه‌ی شناختی - اطلاعاتی، خانواده‌درمانگری که در زمینه اعتیاد کار نکرده است را قادر می‌سازد تا تخصصش را در این زمینه گسترش دهد؛ اما هدف من فقط خانواده‌درمانگران علاقه‌مند به کار در زمینه اعتیاد نیست، هدف من درمانگران انفرادی - روان‌پویایی، شناختی و رفتاری - که مایلند درباره رویکرد سیستم‌ها در خانواده‌درمانی مطالب بیشتری یاد بگیرند - را نیز شامل می‌شود. پس از بررسی هر دو جنبه‌ی اعتیاد و خانواده‌درمانی از لحاظ نظری، مابقی مطالب کتاب به مسائل بالینی اختصاص دارد و تلاشی است تا چگونگی کارکرد نظریه، تحقیق و تکنیک برای تلفیق یک سبک درمانی برای خانواده‌های افراد معتاد به الکل و مواد نشان دهد.

از خواننده دعوت شده تا خودش خورد با نمونه‌های حاضر در این صفحات را ملاحظه کند. این نمونه‌ها بازسازی ذهنی نمونه‌های بالینی واقعی هستند که نام افراد تغییر یافته است. سخنی درباره‌ی زبان. به نظر من، اعتیاد موجود در زمینه‌ی این موضوع ناچیز است. نه به این دلیل که خانواده‌درمانگران قدری مانند مینوچین، وجود ندارند، بلکه از آنجایی که شخصاً از طرفداران روان‌پویایی هستم، اصطلاحاتی مانند همانندسازی فراقکن^۱، روان‌شناسی^۲، تعارض درون‌روانی^۳ و تصعید^۴ را ترجیح می‌دهم، هرچند آن‌ها نیز توسط منتقدان اصطلاحات روان‌پویایی مانند روی شافر^۵ (۱۹۶۶) مورد نقد قرار گرفته‌اند. اگرچه انزجار خودم را پیش‌تر از این اصطلاحات ابراز کرده‌ام، اما کاری نمی‌شود کرد. این اصطلاحات در ادبیات رشته و زبان متخصصان آن تنیده شده‌اند و نادیده گرفتن آن‌ها آسان نیست. بنابراین من از زبان مکاتب مختلف استفاده کرده و کوشیده‌ام معانی آن‌ها را تا جایی که ممکن است به سادگی تعریف کنم.

من از دو اصطلاح استفاده کرده‌ام. از آنجا که "زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی" یک عبارت پیچیده است، به طور کلی از "خانواده‌درمانی" استفاده کرده‌ام، و عبارت "زوج‌درمانی" را

1. Projective identification
2. metapsychology
3. Intrapsychic conflict
4. sublimation
5. Roy Schafer

اختصاصاً برای موقعیت‌هایی به کار می‌برم که مربوط به زوجین است. از اصطلاح معتاد و مصرف کننده مواد جهت تنوع متن استفاده کرده‌ام هرچند تفاوت چشمگیر و مشخصی بین سوء مصرف مواد و سوء مصرف الکل وجود دارد. هم‌چنین زمانی که موضوع اصلی مواد مخدر نیست، برای می‌خوارگی^۱ و اعتیاد به مواد مخدر همین کار را کرده‌ام. در بیشتر موارد هم از اعتیاد به الکل به جای دیگر انواع اعتیاد استفاده کرده‌ام چرا که دانش ما در مورد اعتیاد به الکل بیشتر از دیگر اعتیادها است و ادبیات تحقیق در این زمینه بسیار غنی است.

سخنی برای دانشجویان: اگرچه هدف من آموزش درمان برای درمانگران متخصص و حرفه‌ای خانواده درمانی با گرایش روان‌پویایی است، اما تلاش کرده‌ام تا این کتاب برای دانشجویان، مددکاری اجتماعی، روان‌شناسی و مشاوره نیز مفید باشد. به نظر من این کتاب یک فضای حالی را پر می‌کند. تا آنجایی که دانش من قد می‌دهد، متون موجود در زمینه اعتیاد با محررین خانواده، یا بیش از اندازه از دانش مکاتب خانواده‌درمانی‌های مشهور استفاده می‌کنند یا خیلی تخصصی‌اند، این در حالی است که متون خانواده‌درمانی سوء مصرف مواد را به طور دقیق مورد بررسی قرار نمی‌دهند. امیدوارم که نیمه‌ی اول این کتاب این نواقص را رفع کند و شما را همگام با موضوع اعتیاد، با نظریه روان‌پویایی و سیستم‌ها پیش ببرد تا این که ابتدای بالینی نیمه‌ی دوم برسد. من به کار در زمینه درون‌روانی و سیستمی علاقه‌ی خاصی دارم. جیل و دیوید شارف^۲ (۱۹۹۱) چنین ارتباطی را در خانواده‌درمانی با روابط سه‌گانه نشان داده‌اند. به نظر من کار آن‌ها و نیز در سطحی پایین‌تر کار ناتان آکرمن^۳ (۱۹۹۴)، که یک مدل روان‌پویایی سستی ریشه می‌گیرد، بسیار مفید است.

در فصل دوم با استفاده از روان‌شناسی خود^۴ هاینز کوهاوت^۵ که عنوان روان‌شناسی فردی در زمینه‌ی کار با خانواده مورد نظر بود، بحث را گسترش می‌دهم. همان‌طور که در یک سری از کارهای قبلی‌ام عنوان کرده‌ام (لویس ۱۹۸۷، ۱۹۹۱، ۱۹۹۵) رویکرد روان‌شناسی خود در شناسایی پویایی‌ها و درمان اعتیاد بسیار مفید است، پس اقتباس این رویکرد برای خانواده‌درمانی اعتیاد نیز دور از انتظار نمی‌تواند باشد. به نظر من مدل ارائه شده در فصل دوم هم از لحاظ داده‌ای و هم از بعد بالینی مفید است.

1. Alcoholism
2. Jill and David Scharff
3. Nathan Ackerman
4. Self psychology
5. Heinz Kohut

همان‌طور که عنوان کردم مخاطبان این کتاب دو دسته‌اند: متخصصان سلامت روانی و دانشجویان. بنابراین اختلافی در سطح مخاطبان وجود خواهد داشت. برای مثال برخی از تئوری‌های فلسفی و روان‌پویایی برای دانشجویان مشاوره که از این کتاب به عنوان یک متن در خانواده‌درمانی اعتیاد استفاده می‌کنند نامربوط است. از طرف دیگر خانواده‌درمانگران حرفه‌ای ممکن است به مرور مکاتب مهم خانواده‌درمانی نیاز نداشته باشند؛ از این رو آن‌ها می‌توانند از این قسمت‌ها گذر کنند. علی‌رغم این موارد معتقدم این کتاب برای هر دو گروه مفید خواهد بود. در هر صورت اجازه ندهید آنچه که برای شما مرموز و پیچیده است شما را معطل کند یا آنچه که بسیار پیش پا افتاده است شما را بی‌وصفا سازد.

جروم دیوید لوین